

Veřejné finance

1. Úvod do veřejných financí

Ing. Eliška Pastuszková

E-mail:
pastuszkova@fame.utb.cz

Doporučená literatura

- Musgrave, Musgraveová: *Veřejné finance v teorii a praxi*.
- Hamerníková, Kubátová: *Veřejné finance – učebnice*.
- Peková, J.: *Veřejné finance. Úvod do problematiky*.
- Stiglitz, J.E.: *Ekonomie veřejného sektoru*.
- Buchanan, J.: *Veřejné finance v demokratickém systému*.

Veřejné finance

- **označení specifických finančních vztahů a operací, které probíhají v rámci ekonomického systému mezi veřejnou správou (na straně jedné) a ostatními subjekty na straně druhé (tj. občany, domácnostmi, firmami, neziskovými organizacemi apod.)**
- VF studují ekonomii veřejného sektoru tak, jak funguje ve smíšeném systému.
Toto fungování nezahrnuje jen financování, ale i ovlivňování úrovně a alokace zdrojů, rozdělení důchodu a ovlivňování úrovně ekonomické aktivity.

Veřejný sektor

Veřejný sektor představuje tu **část národního hospodářství**, která:

- Zabezpečuje **veřejné statky**
- Je financována ze systému **veřejných financí**
- Je řízena **veřejnou správou**
- Rozhoduje **veřejnou volbou**,
- Podléhá **veřejné kontrole**

Veřejný sektor funguje v interakci se soukromým.

Důvody existence veřejných financí a veřejného sektoru

= **TRŽNÍ SELHÁNÍ**

Mikroekonomické příčiny:

- Existence veřejných statků.
- Nedokonalá konkurence a tendence ke vzniku monopolů.
- Vznik a existence externalit.
- Asymetrické informace.
- Neúplné trhy.

Tržní selhání

Mimeoekonomické příčiny:

- Nerovnoměrné rozdělení důchodu ve společnosti.
- Existence poručnických statků.

Makroekonomické příčiny:

- Hospodářský cyklus - Tržní sektor nemusí vždy vést k vysoké zaměstnanosti, cenové stabilitě, nízké inflaci a žádoucí míře ekonomického růstu

Funkce veřejných financí

- Alokační.
- Redistribuční.
- Stabilizační.

Alokační funkce

- zajištění veřejných statků, resp. proces, ve kterém se celkové použití zdrojů rozděluje mezi produkci soukromých a veřejných statků a kterým se volí skladba veřejných statků.

Otázky spojené s alokační funkcí:

- Zabezpečování veřejných statků
- Celospolečenské nebo místní veřejné statky
- Financování veřejných statků
- Problém černého pasažéra

Redistribuční funkce

Je spojena s otázkou spravedlivého rozdělování.

Obsahem je:

- Získávání zdrojů.
- Poskytování transferů.

Přerozdělování se uskutečňuje prostřednictvím:

- Daňově transferového mechanismu
- Progresivních daní, z nichž se financují veřejné statky
- Kombinace zdanění zboží a dotací zboží

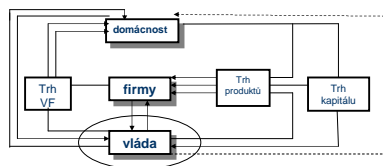
Stabilizační funkce

= ovlivňování makroekonomického výkonu ekonomiky

Nástroje stabilizační politiky

- Měnové nástroje
- Fiskální nástroje
- Další nástroje

Finanční vztahy veřejného sektoru

Principy veřejných financí

- Princip nenávratnosti.
- Princip neekvivalence.
- Princip nedobrovolnosti.

Makroekonomické aspekty analýzy VF a veřejného sektoru

Hlavní problémy makroekonomické analýzy jsou:

- Problémy zaměstnanosti (a faktory nezaměstnanosti),
- Stabilita cen (a inflace).
- Ekonomický růst.
- Vyrovnanost ve vztahu k zahraničí.

Důvod analýzy:

- vládní výdaje na nákup statků a služeb = jeden z hlavních komponentů HDP
- veřejné výdaje a daně mají vliv na agregátní poptávku

Mikroekonomické aspekty analýzy veřejných financí

Hlavní problém mikroekonomické analýzy:

- Chování ekonomických subjektů.

Důvod analýzy:

- umožňuje zkoumat příčiny a dopady vládních alokačních aktivit v případě výskytu veřejných statků a externalit, nebo jiných mikroekonomických nedokonalostí trhu.